

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у березні 2021 року

(оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами)

Загальні питання

9 березня за участі президента України В. Зеленського було відкрито «Всеукраїнський форум «Україна 30. Культура, медіа, туризм», який тривав у Києві три дні. Метою форуму є масштабне обговорення культурної та інформаційної політики держави. Серед пріоритетних тем – створення, збереження та захист українського культурного простору, національна безпека, проекти «Велика реставрація» і «Туристичні магніти». У дискусіях взяли участь представники виконавчої та законодавчої влади, ЗМІ, індустрій туризму, кіно, моди, креативних індустрій, експерти, громадські діячі та лідери думок. Сесії форуму транслювалися онлайн на декількох платформах.

Державними нагородами від Президента України за вклад в культуру України відзначено: кінорежисера, сценариста, кінопродюсера Р. Балаяна (Орден князя Ярослава Мудрого V ступеня), директора Національної бібліотеки України для дітей А. Гордієнко (Орден «За заслуги» II ступеня), художнього керівника, головного диригента Заслуженого симфонічного оркестру Українського радіо Національної суспільної телерадіокомпанії України В. Шейка (Орден «За заслуги» III ступеня). Також надано почесні звання: «Народний артист України» – професору, завідувачу кафедри Національної музичної академії України ім. Петра Чайковського В. Антонюк та репетитору Національного академічного театру опери та балету України ім. Тараса Шевченка М. Міхєєву; «Заслужений артист України» – режисеру постановнику Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка І. Уривському; «Заслужений діяч мистецтв» – генеральному директору Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України О. Горностаю та генеральному директору Криворізького державного цирку І. Хлібосолову; «Заслужений працівник культури України» – генеральному директору, художньому керівнику Державної циркової компанії України С. Кабакову. Крім того, солістці тріо бандуристок Українського радіо К. Нефедовій надано звання «Заслуженої артистки України» за значний особистий внесок у культурно-освітній розвиток Української держави.

Український культурний фонд започаткував професійну премію у сфері культури. Вона визначатиме найкращі проекти, підтримані фондом, і сприятиме

їхній додатковій популяризації. 26 березня за підтримки *Zagoriy Foundation* відбулася церемонія онлайн-нагородження переможців 2020 року. Серед них: *Ukrainian live classic* – мобільний додаток та медіаплатформа для презентації української класичної музики від львівської ГО «Колегіум Музікум» (Цифровий проєкт року); «Коло – Бо – Раціо!» – мюзикл «Навіщо лемуру хвіст чупакабри» І. Гарець від Івано-Франківського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. І. Франка (Проєкт року у сфері інклюзивного мистецтва); виставка «Ukrainian young book design awards» від «Видавництва імені Соломії Павличко» (Проєкт року в секторі візуального мистецтва); «Ковчег Україна: музика» від ГО «Львів.Моц.Арт.3» (Проєкт року в секторі аудіального мистецтва); «Коротко про Україну» від київської ГО «Українер» (Проєкт року в секторі аудіовізуального мистецтва); «Нарбут ХХІ» від «Видавництва Родовід» (Проєкт року в секторі дизайну та моди); «Чорнобильдорф» Р. Григоріва та І. Разумейка від БФ «Мистецька фундація “ПОРТО-ФРАНКО”» (Проєкт року в секторі перформативного та сценічного мистецтва); «Читати Київ» від ГО «Соціальний Капітал» (Проєкт року в секторі культурної спадщини); Львівський міжнародний *Bookforum* від ГО «Форум видавців» (Проєкт року в секторі літератури та видавничої справи); *Respublica* у Кам'янці-Подільському від ГО «Територія» (Проєкт року в секторі культурних та креативних індустрій). Спеціальну відзнаку від *Zagoriy Foundation* отримав проєкт «Віртуальні мандрівки пам'ятками археології та історії Полтавщини» від Центру охорони та досліджень пам'яток археології Полтавської облради. До складу журі премії увійшли: керівниця мистецьких програм Британської Ради в Україні А. Бубнова, начальниця аналітичного відділу Українського інституту книги І. Батуревич, голова Українського інституту національної пам'яті А. Дробович, театральний критик і редактор відділу культури тижневика «Дзеркало тижня» О. Вергеліс, співачка й авторка пісень гурту «Крихітка» О. Кольцова та інші.

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

31 березня відбулася презентація Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, створеного при Міністерстві культури та інформаційної політики України. Захід відбувся онлайн за участі міністра культури та інформаційної політики О. Ткаченка, заступника міністра Т. Шевченка та керівниці Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки Л. Цибульської. Діяльність установи фокусуватиметься на об'єднанні зусиль громадських організацій та влади у боротьбі з дезінформацією, швидкому реагуванні на фейки, а також на промоції українських нарративів.

Вшанування пам'яті

До 207-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка в Україні відбулися різнопланові заходи та проєкти. У Києві цій даті було присвячено тематичні виставки, серед яких: «Семантичний рай. Петро Бевза / Тарас Шевченко» та «Візуальний образ Шевченка» (Національний музей Т. Шевченка); «Тарас Шевченко: портретна історія» (Будинок-музей Тараса Шевченка); експозиція літе-

ратури про життєвий та творчий шлях Тараса Шевченка (Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого); «Шевченкіана Миколи Неврлого (Mikuláš Nevrlý): до 160-річчя від дня смерті українського Генія» (Центральний державний архів зарубіжної україніки). Також Музей книги і друкарства України представив перше повне академічне видання «Слідчо-наглядів справи Тараса Шевченка. Корпус документів (1847–1859). Факсиміле» у двох книгах, яке, зокрема, містить першопублікацію нещодавно віднайдених понад тридцяти листів до Тараса Шевченка та Шевченкові альбоми зарисовок, поезій і фольклорних записів. Національний музей літератури України в рамках літературно-мистецького проекту «Фронтвий кобзар» презентував видання «Кобзаря» Тараса Шевченка в оформленні С. Пуценка та виставку фотоколажів, які увійшли до книги. У музеї «Андріївська церква» відбувся музично-поетичний лекційний вечір «"Шевченківська сторінка" історії Андріївської церкви». А в Будинку письменників пройшли традиційні Шевченківські читання. Свою святкову програму підготували Національна опера України (балет «Лілея»), Національна філармонія України (концерти «Вечори української музики. Спадщина і сучасність» від Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. І. Майбороди та «Тараси – Тарасові» від Ансамблю народних інструментів «Рідні наспіви») Музей театрального, музичного і кіномистецтва України (концерт «Тарас Шевченко і українська пісня»). Центральна бібліотека ім. Т. Г. Шевченка для дітей в рамках проекту «Іду з дитинства до Тараса» запропонувала долучитися до поширення творчості поета у соціальних мережах. Окрім цього, кінотеатри КП «Київкінофільм» провели повторний прокат фільму О. Денисенка «Тарас. Повернення». На *YouTube*-каналі Державного агентства України з питань кіно можна було подивитися науково-популярну стрічку Т. Ткаченка та С. Сотниченка «Кобзар. Історія однієї книги».

На Тарасові дні маємо чимало інших ініціатив по всій країні. Зокрема, Черкаський обласний краєзнавчий музей відкрив виставку «Шевченківські музеї в Україні та світі» (Музей «Кобзаря»). Тематичні експозиції, екскурсії, конкурси та концерти пройшли також у Моринцях, Шевченковому, Корсунь-Шевченківському державному історико-культурному заповіднику, обласному художньому музеї та філармонії. Тим часом на сцені Львівської національної філармонії відбулося музично-театралізоване дійство «Обніміться ж, брати мої!» за віршами Т. Шевченка, у якому взяли участь А. Роговцева, А. Паламаренко, А. Сеїтаблаєв, Б. Козак, Л. Хоролець, Д. Лаленков, гурт «Курбаси» та квартет бандуристок «Львів'янки». У Хмельницькому просто неба розгорнуто інформаційну експозицію «Ай-стопер; Тарас Шевченко», а також виставку портретів письменника від місцевих художників. Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр представив поетичну містерію за Т. Шевченком «Та не однаково мені...». А Одеський обласний центр української культури провів фестиваль літературно-музичних композицій, моновистав та читців «Співець українського слова».

9 березня в Києві на пресконференції в Українському кризовому медіа-центрі відбулося оголошення лауреатів Національної премії України імені Та-

раса Шевченка. Цього року на здобуття найвищої творчої відзнаки претендував 51 твір у шести номінаціях. Переможцями Шевченківської премії стали: О. Луцишина за роман «Іван і Феба» (номінація «Література»), С. Асеев за книгу есеїв «У ізоляції» (номінація «Публіцистика, журналістика»), О. Андрусик, Є. Шимальський, К. Сула (Музичне агентство «Ухо») за цикл «Архітектура голосу» (номінація «»), Б. Михайлов за відеопроєкцію і фотоінсталяцію «Випробування смертю Музичне мистецтво» (номінація «Візуальне мистецтво»), В. Васянович, В. Одуденко за фільм «Атлантида» (номінація «Кіномистецтво»), С. Маслобойщиков, Н. Рудюк, О. Бегма за виставу «Verba» за мотивами драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня» Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка (номінація «Театральне мистецтво»).

День українського добровольця

11 березня з нагоди відзначення Дня українського добровольця Національний музей Революції Гідності організував у столичному Інформаційно-виставковому центрі Музею Майдану публічну онлайн-дискусію «Майдан. Війна. Соціум», присвячену сучасному добровольчому руху в Україні (модератор – засновниця організації «Arts&Rights» і проєкту «Що таке пам'ятати» О. Іванців). 14 березня Кримський дім разом із Військово-патріотичним об'єднанням кримськотатарських учасників бойових дій «Qırım Ğazi» влаштували показ фільму А. Сеїтаблаєва «Кіборги». Центр реабілітації та реадптації учасників АТО та ООС «ЯРМІЗ» запросив у цей день на перегляд документальної стрічки Анастасії та Марії Старожицьких «Війна химер» та на виставку фоторобіт А. Хлебнікової «Мої Добровольці».

Культура й ООС

15–19 березня у виставковому просторі «Музей історії міста Києва» представлено фотовиставку С. Моргунова «JUS IN BELLO». На світлинах закарбовано наслідки збройної агресії Росії проти України. У рамках виставки пройшли дискусійні зустрічі, круглі столи, лекторії, брифінги на теми протидії пропаганді, захисту цивільного населення у зоні бойових дій, неминучості відповідальності Російської Федерації за злочини проти українських громадян в Донецькій, Луганській областях та АР Крим. Організатор заходу – Благодійний фонд допомоги захисникам Вітчизни та їх сім'ям «КОЛО».

16 березня на Радіо *The Ukrainians* вийшов десятий, завершальний епізод подкасту «Точка повернення» про ветеранів російсько-української війни. Його героєм став колишній військовий, засновник соціального англomовного театру ветеранів та волонтерів АТО «Project W – Veterans, Volunteers and William» І. Касьян.

Культура та мистецтво в прифронтовій зоні

У межах ініціативи «Театр у зоні доступу» зірковий склад Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка та письменниця М. Матіос здійснили гастрольний тур із виставою «Со-

лодка Даруся» (режисер – н. а. України Р. Держипільський). Упродовж 3–5 березня актори зіграли спектакль на сцені Луганського обласного українського музично-драматичного театру у Северодонецьку на Луганщині та Будинку культури міста Чорнобиль на Київщині. Відбулася також зустріч творчого колективу з бійцями Збройних сил України, під час якої франківці показали фрагменти драми-реквієму «Нація» за однойменною книгою М. Матіос.

7 і 8 березня н. а. України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка В. Нечепачук дав благодійні концерти «Перша кобза Чернігівщини – дітям та захисникам Донеччини!» у Маріуполі та Волновасі.

У Соледарі на Донеччині в рамках артрезиденції «Заземлення» від платформи культурних ініціатив «Ізоляція» свої експериментальні ідеї реалізували художник П. Ковач (музичний проєкт) та мисткиня В. Бєро (соляна скульптура «Сліди»). Основна мета резиденції – мовою сучасного мистецтва привернути увагу до екологічних і соціальних проблем у регіоні, спровокованих людською діяльністю.

Регіональна культурна політика

1–19 березня у столичному Центрі української культури та мистецтва тривав виставковий проєкт соціально-освітнього спрямування «"Розстріляний" Київ. Хроніка ХХІ століття» зі слоганом «ЗмінИ на краще!». До експозиції увійшло 40 фотопланшетів, де було наочно продемонстровано наслідки некерованої рекламної політики у Києві, а також успішний досвід боротьби з цим явищем. Фото представлено за принципом порівняння «було» – «стало». У рамках проєкту оголошено профільний конкурс для дизайнерів, метою якого є створення практичних пропозицій щодо збереження та покращення архітектурно-ландшафтного міського середовища столиці України. Захід організовано за підтримки КП «Київреклама» та Київської міської держадміністрації.

6 березня у Луцьку вперше відбувся День кликуна – театралізоване дійство, під час якого кликун підписав угоду з міською радою, виконав перший ритуал сурмління та зобов'язався здійснювати його щодня. Функції кликуна виконав місцевий музикант А. Єдинак. Традицію сурмління та проголошення важливих для міста подій із В'їзної вежі Луцького замку запроваджено з метою створення туристично-привабливого заходу. У рамках Дня кликуна відбулися екскурсії, квести, конкурс з голосного викликування, а також презентація нової туристичної мапи.

Соціальні ініціативи

18 березня у столичному Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ» громадська організація «Центр "Соціальні індикатори"» презентувала проєкт «Rusalka ХХІ», підтриманий Українським культурним фондом. Його мета – привернути увагу до проблем із сортуванням відходів шляхом сценічної рефлексії на дійсність. У рамках ініціативи було проведено соціологічне опитування серед мешканців столиці щодо практики сортування відходів, екологічну акцію зі збору пластикових пляшок, а також створено перфо-

рманс, який став своєрідною соціальною рекламою. Постановку ековистави «Rusalka XXI» за мотивами казки Г. К. Андерсена здійснюють режисерка А. Вервейко і сценографка М. Крутоголова. Прем'єра перформансу відбудеться у приміщенні станції з перероблення сміття «Київміськвторресурси» після локдауну.

Мистецькі події

8–14 березня у Києві вчетверте пройшов *HeForShe Arts Week* – мистецький марафон, в рамках якого відбулися виставки, лекції, кінопокази, артінсталяції на тему гендерної рівності. Він розпочався з підсвічування відомих будівель та архітектурних об'єктів червоно-пурпуровим відтінком, зокрема Національної опери України у Києві, Львівського національного академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької, Дніпровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького. Більш як два десятки активностей у Києві, Дніпрі, Львові, Чернівцях, Житомирі, Сєверодонецьку, Одесі, Соледарі, а також у форматі онлайн було присвячено видатним українським мисткиням. Це, зокрема: допрем'єрний показ художньої виставки «Наука – це вона» (столичний конференц-зал *UNIT.Verse*); 3D-інсталяція на пам'ятнику княгині Ольги з гаслом артмарафону «Палай-надихай» (Михайлівська площа у Києві); онлайн-проект «60. Втрачені скарби» про українських мисткинь-шістдесятниць (Український інститут та ГС «Українська анімаційна асоціація»); дискусія «Мистецтво та материнство: які виклики постають перед інституціями?» (сторінка *PinchukArtCentre* у *Facebook*); дегустації книжок [Про сильних жінок] (*YouTube*-канал Центру сучасного мистецтва «Дах»); виставка О. Трофименко «Приховане» (столична галерея «The Naked Room»); виставка «ДивоЛєся» до 150-річчя від дня народження Лєсі Українки (Львівський академічний драматичний театр ім. Лєсі Українки); театралізована екскурсія «Суфражистки 2.0» і виставка радянських листівок до 8 березня «Весна і квіти... а де ж жінки?» (Дніпровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького); інсталяція художниці А. Кахідзе *CONSTRUCT GENDER* (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля у Сєверодонецьку Луганської обл.). Упродовж всього *HeForShe Arts Week* на фасаді Національного музею історії України в Києві можна було побачити інсталяцію з іменами сучасних і легендарних українських мисткинь. Ключовою подією тижня мистецтва була закрита церемонія нагородження премії *Women in Arts Award* від Українського інституту та ООН Жінки в Україні. Лауретками цього року стали: художниця А. Клейтман (жінки у візуальному мистецтві), диригентка О. Линів (жінки в музиці), театральна режисерка Т. Трунова (жінки в театрі), кінорежисерка І. Цілик (жінки в кіно), письменниця С. Андрухович (жінки в літературі), перша виконавча директорка Українського культурного фонду Ю. Федів (жінки в культурному менеджменті), письменниця, головна редакторка журналу *Korydor* В. Балдинюк (жінки в культурній журналістиці, критиці та дослідженнях). Запроваджену цього року Особливу відзнаку вручено журналістці, авторці книги «Життя P.S» В. Бурлаковій. 13 березня на *Megogo Live* можна було подивитися прем'єру докумен-

тальної стрічки Н. Парфан «Жінки, що грають в ігри» про переможниць премії *Women in Arts 2021*.

Мистецький проєкт «Леся Українка: 150 імен», який тривав у столичному Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український дім» від 25 лютого до 8 березня, повністю відтворено у 3D-форматі. На сайті проєкту можна ознайомитися зі всіма експонатами, почитати супровідні тексти про життя письменниці, її творчий шлях і сім'ю, а також переглянути відео з перформансом «Re:post-опера LE».

Від 27 березня до 1 квітня у віртуальному форматі пройшов VII Фестиваль комедійного мистецтва «ГаШоТю – 2021». У програмі: представлення членів журі «А “журить” хто?», фотовиставка комедійних образів акторів-фіналістів нового конкурсу «Мама не впізнала – 2021», показ фільмів-лауреатів фестивалю в номінації «Найкраща короткометражна кінокомедія», виставка лауреатів номінації «Найкраща комедійна фоторобота», відеоролики «З Днем народження, Микола Васильовичу!».

Театр

До Міжнародного дня театру президент України В. Зеленський відзначив державними нагородами України театральних діячів. Зокрема орденом «За заслуги» III ступеня нагороджено актора театру та кіно О. Вертинського, орденом княгині Ольги III ступеня відзначено актрису театру та кіно О. Жураківську та провідну актрису Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка П. Лазову. Почесне звання «Народний артист України» присвоєно головному художнику Київського національного академічного театру оперети О. Білозубу, актору М. Боклану та актрисі, провідному майстру сцени Київського академічного театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра С. Золотько, а звання «Заслужений діяч мистецтв України» – директору, художньому керівнику Київського академічного театру «Актор» В. Жилі.

27 березня столичні митці провели креативну акцію «Київ – місто театральне». Глядачів запросили на різні творчі локації просто неба. Зокрема Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки влаштував фотозону з театральними костюмами на меморіальному ганку, Український малий драматичний театр організував квест «Інстинкт театральності» з подарунками для переможців, академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я» показала міжбалконний хепіннінг «”Я” між радістю і сумом», муніципальний академічний театр опери і балету для дітей та юнацтва представив арії на сходах «Opera Forever», академічний театр «Колесо» влаштував у своєму дворі «Сад костюмів», академічний драматичний театр на Подолі презентував проєкт «Театр 360 градусів», а Національний академічний Молодий театр – фасадну фреску «Vivat Театр». Кульмінацією святкування стало нагородження лауреатів театральної премії «Київська пектораль» на Андріївському узвозі, але лише номінацій від оргкомітету. За підсумками минулого року премію здобули: акторка театру та кіно, н. а. України В. Недашківська (номінація «За вагомий внесок у розвиток театрального мистецтва»), проєкт «Театр 360 градусів» Н. Чижової та

Д. Малахової (номінація «Подія року»), Київський академічний театр «Актор» (номінація «Спеціальна премія»), Народний студентський театр «Березіль» Національного університету біоресурсів і природокористування України за виставу «Моя професія сеньор з вищого світу або Мільйон у весільному кошику» Д. Скарніччі, Р. Тарабузі (номінація «Кращий народний театр»).

Цього ж дня IV Всеукраїнський театральний фестиваль-премія «ГРА» оголосив лонглист із трьома десятками вистав, що змагатимуться у шести номінаціях: «Найкраща драматична вистава», «Найкраща вистава камерної сцени», «Найкраща вистава для дітей», «Найкраща пошуково-експериментальна вистава», «Найкраща музична вистава у жанрі опери/оперети/мюзиклу», «Найкраща хореографічна/балетна/пластична вистава». Загалом українські театри запропонували на розгляд експертної ради премії 89 різножанрових сценічних проєктів, що надійшли з 23-х міст країни, зокрема прикордонних – Берегового (Закарпатський обласний угорський драматичний театр) та Северодонецька (Луганський обласний музично-драматичний театр). Відтак експерти поїдуть Україною і переглядатимуть постановки наживо.

10 березня в Андріївській церкві у Києві відбувся концерт пам'яті театрального режисера Сергія Проскурні «Даруй славу в раю» / *Paradisi Gloria*. У виконанні Ансамблю класичної музики імені Бориса Лятошинського, сопрано І. Пліш та контр-тенора Р. Меліша прозвучали твори В. А. Моцарта і Д. Б. Перголезі. 12 і 13 березня Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької презентував проєкт «Львівські Дон Кіхоти», покликаний вшанувати пам'ять українських режисерів С. Проскурні, Я. Федоришина та Р. Віктюка. Програма складалася з акції «Пересотворені» (спогади, спілкування, перегляд документальних фільмів, перформанс Львівського академічного духовного театру «Воскресіння», який створив Я. Федоришин), балету «Дон Кіхот» Л. Мінкуса та фортепіанного концерту «Колискова для Проскурні», який зіграв піаніст Є. Громов.

13 березня у Сумах розпочався VIII Всеукраїнський театральний фестиваль «Чехов-фест – 2021». Відкривала подію драма «Пер Гюнт» за п'єсою Г. Ібсена від Сумського національного академічного театру драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна. Постановку «Три сестри» за мотивами однойменної п'єси А. Чехова представив Івано-Франківський академічний музично-драматичний театр ім. І. Франка. Показ інших запланованих вистав відтерміновано через запроваджений локдаун у Сумській області.

17 березня Перший академічний український театр для дітей та юнацтва у Львові провів День «живих афіш». У вітрині театру можна було побачити презентацію вистав із програми Цілодобового театального марафону «Перший NON-STOP», який присвячено сторіччю закладу. Актори театру таким чином анонсували спектаклі «Король олень» К. Гоцці, «Оскар» за повістю Еріка-Емманюеля Шмітта, «Джупліта» за Е. Авдієвською, «О 8 вечорі на Ковчезі» У. Губа, «Крила ангела» (імпровізація режисери О. Крилової), «Два джентльмени з Верони» за п'єсою В. Шекспіра. Марафон мав відбутися 19–20 березня, однак через посилення карантинних обмежень дійство було перенесено.

9 березня у Черкасах урочисто відкрито Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка після тривалої реконструкції. З цієї нагоди творчий колектив закладу представив глядачам свої нові проекти. Капітальний ремонт будівлі театру здійснено в рамках програми «Велике будівництво».

У березні відбулися такі театральні прем'єри: «Жага моря» Є. Безпалька (Національний академічний Молодий театр); «Білка, яка прожила 100 років» за твором О. Михайлова (Київський академічний театр «Золоті ворота»); «Грішниця» за мотивами однойменної п'єси Лесі Українки (Київський академічний театр українського фольклору «Берегиня»); «Ревізор» В. Шкляра за М. Гоголем (Луганський обласний український музично-драматичний у Сєверодонецьку); «Чайка» А. Чехова (Херсонський обласний музично-драматичний театр ім. М. Куліша).

17 і 18 березня у столичному палаці «Україна» пройшла прем'єра шоу «Лебедине озеро» П. Чайковського у форматі 3D. Атмосферу легендарного твору було відтворено завдяки класичній хореографії, сучасним віртуальним декораціям, 3D-анімації, розробленої спеціально для цього перформансу, а також майстерності симфонічного оркестру Київського муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва під керівництвом з. а. України В. Плоскіни. Художній керівник проєкту – з. а. України Р. Бенціанов.

Музика

26 березня в Міністерстві культури та інформаційної політики України відбулося вручення нагород лауреатам мистецьких премій 2020 і 2021 року. Відзначено І. Алексійчук та В. Теличка – за видатні досягнення у професійній композиторській творчості, Г. Степанченко та В. Грабовського – за видатні досягнення в музикознавстві, Г. Шпак – за видатні досягнення у професійному виконавському мистецтві (премія імені М. В. Лисенка). Нагороди також отримали: І. Небесний та Є. Станкович (премія імені Б. М. Лятошинського); композитори А. Мерхель й А. Стук, піаніст А. Барішевський і диригент І. Остапович (премія імені Левка Ревуцького); Г. Манокіна (премія імені В. С. Косенка), А. Шошин (премія імені А. Ф. Шекери) та Д. Богомазов (премія імені Леся Курбаса).

25 березня у Чернігові розпочався XX Міжнародний фестиваль класичної музики «Сіверські музичні вечори», присвячений 250-річчю Людвіга ван Бетховена. Твори композитора пролунали у виконанні київського інструментального тріо імені Віктора Косенка, Академічного симфонічного оркестру «Філармонія» обласного філармонійного центру, австрійського скрипаля Г. Вінішхофера та київського піаніста Д. Яворського. Через погіршення епідеміологічної ситуації було проведено лише три концерти із запланованих восьми. Організатором фестивалю є художній керівник і головний диригент академічного симфонічного оркестру «Філармонія» М. Сукач.

З нагоди 100-річного ювілею аргентинського композитора Астора П'яццолли Національна концертна агенція *UKR Artists* презентувала проєкт

«Король танго. Астор П'яццолла». Концерти відбулися у Харківській обласній філармонії (11 березня), а також у Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика (14 березня). У програмі – хіти А. П'яццолли «Пори року в Буенос-Айресі» для скрипки з оркестром, «Aconcagua» для бандонеона з оркестром і композиція «Libertango». Солістами виступили львівський скрипаль-віртуоз М. Комонько та баян-баритон з Києва І. Саєнко, який грав на рідному інструменті А. П'яццолли – бандонеоні.

12 березня в Київському академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва в рамках проекту «Український диптих. Музика» прозвучали забуті твори українських композиторів Д. Бортнянського, М. Лисенка, М. Аркаса, С. Людкевича, К. Стеценка, Б. Лятошинського, М. Вериківського, К. Данькевича, Г. Майбороди, В. Кирейка. Диригентом концерту був н. а. України В. Кожухар.

24 і 25 березня у Києві з ініціативи Студентського наукового товариства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (неофіційна назва «Ocorpus») пройшла XVI Науково-практична онлайн-конференція «Fresh Science». До події мали можливість долучитися усі, хто цікавиться музичною культурою. Під час конференції відбувся обмін науковими здобутками у сфері музики, а також пряма трансляція експертів. Власним досвідом створення успішних проєктів поділилися, зокрема, українська диригентка О. Линів, головний редактор «Радіо Ісландія» С. Невмержицький, композитор, співзасновник *Kyiv Contemporary Music Days* А. Саприкін, співзасновниці *OPEN OPERA UKRAINE* Н. Хмільська й А. Гадецька, керівники Львівського органного залу Т. Демко й І. Остапович, гітарист М. Топчій.

Візуальні мистецтва

6–14 березня у столичному просторі «D.HUB» пройшов фестиваль сучасної авторської кераміки *Ceramic Art Week*. У ньому взяли участь зіркові та молоді українські керамісти, скульптори, дизайнери. Загалом близько 50 митців представили більш як дві сотні робіт, умовно поділених на дві тематичні частини: «Concept» (колекційні роботи, виконані в традиційних і новаторських техніках) та «Home decor» (прикладна кераміка). Свої ідеї в глині презентували такі відомі художники живопису та графіки, як О. Тістол, М. Маценко, Ю. Соломко, С. Махно, В. Манжос, В. Корнієнко. На *Ceramic Art Week* відбулися освітні та мистецькі події, серед яких: майстер-клас зі створення керамічних масок скульптора А. Іллінського, освітньо-практична програма для дітей про українську традиційну кераміку від проєкту «Знай свою Україну» Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара», лекція А. Кириченка «Сучасна кераміка. Ідентифікація світової культури», майстер-клас із використання керамічних ваз у флористичному декорванні інтер'єрів від *FioriAcademy*, кейс про *AR/VR & digital art* від О. Величка.

12 березня у Києві до 60-х роковин Куренівської трагедії Меморіальний центр Голокосту «Бабин Яр» відкрив нову інсталяцію «Погляд у минуле» в Бабиному Яру. Автор інсталяції – культурний діяч, художник, письменник О.

Шовенко. Основа монументу складається з різновидів цеглин, вироблених на київських заводах впродовж останніх 200 років, а вмонтовані монокуляри показують кадри з документального проєкту Меморіального центру та режисера С. Лозниці «Бабин Яр. Контекст». Епізоди присвячено наслідкам Куренівської катастрофи.

Дослідницька платформа *PinchukArtCentre* та Національний художній музей України розпочали спільну лекційну програму до персональної виставки Н. Кадана «Камінь б'є камінь», відкритої в артцентрі. Прем'єри лекцій з українського та світового мистецтва відбувалися щовівторка у *Facebook* та на *YouTube*-каналі *PinchukArtCentre*.

В аукційному домі «Золотий Перетин» у форматі онлайн пройшли торги колекції класичного і сучасного мистецтва *Classic and Contemporary Art*, яка складалася із близько п'ятидесяти творів. Топ-лоти аукціону – «Штребське Плесо» Й. Бокшая, «Витоки мистецтва» В. Зарецького, «Де ж ти, моя стежина» І. Марчука, «Літо» М. Глуценка, «Пейзаж з водою» А. Ерделі, «Футбол» А. Криволапа.

Київська «*Voloshyn Gallery*» створила *Online Viewing Room*. Першим проєктом нової платформи стала виставка К. Лисовенко «Віттар світу моєї мрії».

У столиці також експонувалися виставки: «Дисципліноване бачення» – графіка, інсталяція, об'єкти, відео Л. Наконечної (Національний художній музей України); «Світовідчуття» – гобелени О. Пілюгіної з доповненою реальністю від *Simo AR* (Київська міська галерея мистецтв «Лавра»); «Театральні строї Богдана Поліщука» – театральні костюми та ескізи до них сценографа Б. Поліщука (Музей театрального, музичного і кіномистецтва України); «CRIMEA is HERE» – роботи кримських художників М. Куликовської, О. Ковальнової, В. Ведути, В. Фоменка та ін. (Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва»); «Київ – моє місто» – авторські лялькові композиції та графіка за мотивами творчості Шолом-Алейхема (київський Музей Шолом-Алейхема); «Яблу-невоцвітно» – графічні твори художників із різних регіонів України на тему весни та природи (Літературно-меморіальний музей-квартира П. Г. Тичини); «Вічні цінності» – картини Р. Тремби, живопис Л. Панчишина та скульптура В. Кочмара («FORSA GALLERY»); «Весняна виставка» – твори митців секції декоративно-прикладного мистецтва Київської організації Національної спілки художників України, «Кольори природи» – живопис Л. Годунової (галерея «Митець»); «Київський пейзаж» – живопис та графіка українських художників (галерея «НЮ АРТ»); «Сучасна Архаїка» – скульптура, живопис, графіка, архітектурні проєкти П. Антипа (Національний центр ділового та культурного співробітництва «Український Дім»).

Західний регіональний центр Національної академії мистецтв України, Музей скла у Нінбо (КНР) та Музей скла у Львові оголосили переможців премії професора Андрія Бокотея для молодих майстрів скляних справ. Перше місце у конкурсі посіла випускниця Львівської національної академії мистецтв І. Деліє-

ва з роботою «Амфора». Друге та третє місце – у О. Іванишина (робота «Плаваючі мрії блакитного сома») та В. Гриневича (робота «Череп»).

4–31 березня у Дніпрі проходила міжнародна виставка ілюстрації та книжкового дизайну *Cow 2020 Illustration Biennale*. Цього року на ній було представлено роботи 243 художників із 39 країн. Міжнародне журі визначило по 10 переможців у двох номінаціях. Зокрема у категорії «Книжковий дизайн» відзначено роботи українських художників – Н. Мусатенко, Г. Яценко, Л. Брук, А. Аршакян, А. Блек, І. Гедзь, М. Вишедська та М. Фудашкіна.

16 березня з нагоди 70-річчя заслуженого художника України М. Теліженка в Черкаському обласному художньому музеї відкрито велику виставку витинанок та графіки. Митець презентував більше сотні робіт на різні теми, зокрема, серії полотен на історичні теми: «Трипільські ритми», «Велесові перевесла», за мотивами творів Тараса Шевченка, «Холодний Яр», «Майдан», «Війна на Донбасі» та інші.

У містах України розгорнуто виставки: живописних полотен тернопільського художника Б. Ткачика (Львівський палац мистецтв); «Створення світу» – живопис, відеоінсталяції київського художника, засновника мистецько-культурного центру «Білий світ» О. Яновича, «Живопис» – картини М. Базак (Палац Лозинського Львівської національної галереї мистецтв імені Бориса Возницького); «Художники-дипломати – перехресні стежки» – картини українських художників емігрантів в анімаційному форматі (Музей Митрополита Андрея Шептицького у Львові); Grammar.Fix – інсталяція І. Світличного (Львівський муніципальний мистецький центр); «Ненароджений» – картини А. Ялози, виконані у мішаній техніці (львівський артцентр «Я Галерея»); «Рідний Львів» – живопис І. Фартух (львівська галерея «Зелена канапа»); «Репост» – сучасне українське мистецтво з приватної колекції А. Димчука (Одеський художній музей); In Medio – роботи різних жанрів, зокрема, живопис А. Саєнка та М. Вайди, акварелі Т. Сільваші, відеоперформанс Н. Лісової та ін. (артцентр «MASLO» у Хмельницькому); «Перламутрові скарби глибин» – картини у стилі Fish Art О. Сироти (Кременчуцький краєзнавчий музей на Полтавщині); «Світ зазеркалля» – маловідомі твори місцевих художників-авангардистів (Бахмутський краєзнавчий музей на Донеччині).

Кіномистецтво. Кіновідеопрокат

26 березня у форматі онлайн розпочався XVIII Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини *Docudays UA*, присвячений праву на здоров'я. Айдентику фестивалю цього року розробив самобутній аніматор з Хмельниччини А. Сурма, а для анонсування події агенція *Gres Todorchuk* створила *pro bono* креативний проєкт: на центральних вулицях Києва було встановлено прозорі сітілайти з лаконічним написом «Це справжнє життя». Слоган також з'явився на дверях вагонів київського метро. Основним майданчиком фестивалю став онлайн-кінотеатр *DOCUspace*, де можна було переглянути близько ста стрічок із конкурсної та позаконкурсної програми, а також долучитися до дискусій та майстер-класів. Церемонія відкриття події пройшла у кінотеатрі

«Жовтень» без гостей в режимі прямої трансляції. XVIII *Docudays UA* зберіг усі конкурсні програми: *DOCU/Україна*, *DOCU/Коротко* та *DOCU/Світ*. До національної програми увійшло п'ять нових картин: «Земля Івана» А. Лисецького, «Казка про Коника» У. Осовської та Д. Страшного, «Май далеко – май добре» Г. Ярошевич, «Рози. Фільм-кабаре» І. Стеценко та «Сіль з Бонневілю» С. Мозгового. У міжнародному конкурсі Україну представили повнометражний фільм А. Горлової «Цей дощ ніколи не скінчиться» (Україна, Латвія, Німеччина, Катар) і короткометражні стрічки «Територія пустих вікон» З. Лактіонової та «Стежками київських пляжів» Р. Прокопчука. Крім того, під майданчик *DOCUspace* адаптовано започатковану цього року міждисциплінарну програму *DOCU/Синтез*, яку склали: виставка фотографій О. Чекменьова «Ласкаво просимо, вхід заборонено»; проєкт медіахудожників *Photinus Studio*, артгрупи *SVITER* та І. Світличного «Добре проторені зв'язки»; ретроспектива анімації А. Сурми «Мультфільм. Автор: Анатолій Сурма». У рамках фестивалю транслювалися також правозахисні онлайн-заходи від програм *RIGHTS NOW* і *DOCU/Клас* та дискусії з режисерами фестивальних стрічок *Tête-à-tête*. Учасниками презентації *Ukrainian Doc Preview*, що відбулася 29 березня на індустрієній платформі *DOCU/pro*, стали українські документальні проєкти на стадії виробництва або постпродакшну: «Експедиція 49» А. Коваленко, «Крихка пам'ять» І. Іванька, «Фрагменти льоду» М. Стоянової, «Свідки Флоріана» О. Радинського та «Привоз» Є. Нейман.

Державне агентство України з питань кіно розпочало «Марафон фільмів» до 30-ї річниці Незалежності України. Кожен із учасників марафону має змогу обрати три картини за категоріями: фільми для широкої глядацької аудиторії, авторські фільми та документальне кіно. Вітчизняні стрічки, які за результатами опитування глядачів очолять рейтинг, можна буде побачити на екранах кінотеатрів у серпні.

Кінорежисер, сценарист і кінопродюсер Роман Балаян отримає почесну нагороду «Золота Дзига» за внесок у розвиток українського кіно. Цього року в рамках V Національної кінопремії «Золота Дзига» вперше відзначатиметься найкращий оригінальний серіал, а також проходять індустріальні заходи для кінопрофесіоналів.

У березні вийшли п'ятий та шостий епізоди документального серіалу «Спалах» від онлайн-медіа «Слух». Про нове українське кіно розповідали міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, кінорежисери А. Лукіч, Л. Левицький, А. Сеїтаблаєв, В. Васянович, кінорежисерка і сценаристка М. Нікітюк, актриса І. Вітовська та інші. Шосту серію проєкту присвячено створенню музичних кліпів в Україні. Героями стали режисери А. Бадоев, Л. Колосовський, Т. Муїньо, В. Придувалов, креативний продюсер і музикант *The HARDKISS* В. Бебко, виконавці й продюсери О. Скрипка, Ю. Бардаш і *MONATIK* та інші. Серіал «Спалах» передбачає десять епізодів про еволюцію різних сфер української культури та її сучасних героїв. Прем'єра стрічки відбулася 25 листопада минулого року.

3 і 4 березня громадська організація «Сучасне українське кіно» організувала в онлайн-кінотеатрі *Big Short* показ і обговорення добірки короткометражних фільмів під рубрикою «Українські режисер(к)и на карантині 2.0». До програми увійшли: «Сила і правда» Р. Бордуна, «Міс Бонбон» М. Кондакової, «За часів карантину. Поточні часи» Р. Любого, «Маяк» З. Лактіонової, «Сонечко» Х. Сиволап. Картини також можна було переглянути у *Facebook* та на *Youtube*.

У широкий український прокат вийшли фільми: «Антон і червона химера» З. Урушадзе (Україна, Грузія, США, Литва, Канада), «Нереальний КОПець» О. Беляка та документальна стрічка Є. Тітаренка «Евакуація». Також 12 березня у столичному кінотеатрі «Жовтень» відбулася прем'єра документального фільму С. Гусаревич «Один день з життя кандидатики» про боротьбу жінок за владу на місцевих виборах 2020 року. Стрічку створено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та *Direct Help Foundation*.

Музейна справа. Охорона культурної спадщини

4 березня у Софійському соборі Національного заповідника «Софія Київська» відбулася презентація призми з 3D-голограмою обличчя Ярослава Мудрого. Унікальну конструкцію створено в Данії, а придбала її для заповідника фармацевтична компанія «Інтерхім». Образ князя було відтворено у 2017 році в рамках проєкту «Україна. Повернення своєї історії» телеканалу «1+1». Для реконструкції використано метод історико-криміналістичної експертизи на основі моделі черепа, що належав Ярославу Мудрому. Авторами реконструкції є мистецтвознавець Ю. Шатайло та криміналіст А. Переїденко. У презентації призми взяли участь міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, генеральна директорка Національного заповідника «Софія Київська» Н. Куковальська, генеральний директор фармацевтичної компанії «Інтерхім», меценат А. Редер, автор проєкту «Україна. Повернення своєї історії» телеканалу «1+1» А. Галімов.

17 березня на Чернігівщині, у Березнянському історико-краєзнавчому музеї імені Григорія Верьовки, було представлено видання «Знищені шедеври української дерев'яної сакральної архітектури. Книга з доповненою реальністю». Реалізував проєкт харківський видавець О. Савчук за підтримки Українського культурного фонду. В альбомі зібрано розвідки дослідника українського дерев'яного храмового будівництва, мистецтвознавця та музейника С. Таранушенка. Це, зокрема, описи, креслення та фотографії втрачених церков Лівобережної України сторічної давнини, за якими в рамках проєкту дизайнери створили 3D-моделі храмів. Книга також містить посилання (QR коди), що дають доступ читачам до п'яти об'ємних проєкцій церков: трьох на Чернігівщині – Троїцької у Пакулі (1710 р.), Вознесенської у Березні (1759 р.), Миколаївської у Нових Млинах (1760 р.), а також Покровської у Зінькові на Полтавщині та Введенської в Артемівці на Харківщині. Перші тисяча примірників видання передано до музеїв, бібліотек та навчальних закладів України.

31 березня у Вінниці стартував архітектурний конкурс «Коцюбинський вдома», мета якого – оновлення простору навколо музею-садиби М. Коцюбинського. Головне завдання цієї ініціативи – знайти оригінальні архітектурні, ландшафтні, смислові творчі рішення, щоб зробити це місце ще більш привабливим як для вінничан, так і для туристів. Новий вигляд мають отримати сад музею, площа з пам'ятником і дитячий майданчик, розташований поряд. Презентацію конкурсу організатори провели в онлайн-форматі у *Facebook*.

Збереження та охорона нематеріальної культурної спадщини

5 березня у столиці, в приміщенні Національної кіностудії художніх фільмів імені О. Довженка, кухарі з усієї України в онлайн ефірі одночасно приготували борщі за регіональними рецептами. Захід відбувся на підтримку ініціативи з подачі елемента «Культура приготування українського борщу» до списку нематеріальної культурної спадщини Юнеско. Представники Книги рекордів України, присутні на заході, зафіксували рекорд в категорії «Культура та масові заходи» в номінації «Одночасне приготування представниками з 25-ти регіонів України традиційних українських борщів». Організаторами всеукраїнського онлайн-фестивалю, присвяченого національній страві, виступили Міністерство культури та інформаційної політики України разом із громадською організацією «Інститут культури України».

Експозиційна та виставкова діяльність музеїв

13 березня у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького відкрито етнографічну виставку «Росте дерево. Народне та декоративне мистецтво Наддніпрянщини XVII – середини XX століття». Основу експозиції становлять найпоказовіші твори з музейної колекції, експонати з фондів Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, а також численні зразки з приватних збірок Львова та ексклюзивні вінтажні світлинки. Представлено зокрема вишиті та ткані рушники, сорочки, плахти, весільні строї, прикраси, вибійку, килими, кахлі, мальоване дерево, керамічний посуд, іграшки, народні ікони та розписи. Виставку побудовано відповідно до рівнів дерева життя (світового дерева), а щоб передати атмосферу, кожен із трьох залів оформлено у відповідній стилістиці та колористиці. Оглянути експозицію можна до 29 серпня.

2 березня Вінницький обласний краєзнавчий музей презентував відреставрований кабінетний стіл XIX століття, відомий як «стіл Петлюри». Відновлювальні роботи провели фахівці Національного науково-дослідного реставраційного центру України в Києві. Раритет став частиною експозиції, яку присвячено Українській революції.

У столиці та областях відкрилися, зокрема, такі виставки: «Спокуси Ієронімуса Босха II. Дослідження та реставрація» – українська версія триптиха Ієроніма Босха «Спокуса Святого Антонія» XV ст. (Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків); «Сонячні краєвиди, сонячні жінки» – живопис М. Глуценка (мистецька галерея «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська»); «Повернення феномена» – живопис Ю. Скандакова (Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького); «Скарби Галичини» – дві сотні арте-

фактів часів енеолітичних поселень із фондів Історико-краєзнавчого музею міста Винники (Львівська обласна рада); «Квіти, жінки і янголи» – картини Г. Косміаді, «Дорогобузький меч. Тридцять років досліджень» – старовинний меч XII – першої половини XIII століть (Рівненський обласний краєзнавчий музей).

Декоративно-ужиткове мистецтво

16 березня у великій залі Вінницького обласного краєзнавчого музею розгорнуто експозицію бубнівської кераміки як елемента нематеріальної культурної спадщини. До виставки «Від витоків до сьогодення» увійшло понад півтисячі зразків керамічного мистецтва сучасних майстрів-гончарів, у тому числі експонати з колекції Вінницького обласного центру народної творчості. Серед них – заслужені майстри н. т. України Ф. Міщенко і Т. Шпак та їхні послідовники – М. Діденко, О. Цибуля, В. Ніколаєва, Л. Філінська, В. Слубський, подружжя Сергій і Світлана Погонці, В. Рижий і його дружина Н. Лавренюк.

Інклюзивні культура та мистецтво

13 березня у Сєвєродонецьку п'ятдесят мешканців Луганщини із порушеннями слуху відвідали професійну виставу «Ніч на полонині» за О. Олесем у супроводі перекладача жестової мови У. Франківської. Проєкт впроваджено Луганським обласним українським музично-драматичним театром разом із Луганською асоціацією організацій осіб з інвалідністю.

Література

Премію Кабінету Міністрів України імені Максима Рильського присуджено Т. Лучуку за переклад із давньогрецької на українську мову збірки творів «Перші поетеси: Кодекс давньогрецької жіночої поезії» та В. Кіору за переклад із української на грецьку (урумську) мову «Кобзаря» Тараса Шевченка.

Лауреатом премії в галузі літературної критики ім. О. І. Білецького стала поетеса, літературознавиця Н. Гаврилюк. Відзнаку засновано Національною спілкою письменників України та Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Своїх переможців оголосив літературний конкурс «#безпробілів», що відзначає художні тексти письменників у віці 12–19 років, а також підліткову літературу. Цього року до участі в конкурсі долучилося близько 350 авторів зі всієї країни. Дитячі роботи оцінювали письменниці В. Вздульська й О. Русіна, а твори для підлітків – резидентки редакції *Teenside* онлайн-видання «Букмоль» К. Андрійчук, С. Коптюх і С. Туранська. У номінації *#teenwrite* (тексти, написані підлітками) перемогу здобули: О. Стасюк, О. Тарасенко, Х. Скидан, С. Пенкалюк, У. Робчинська, А. Суворова, В. Шешурак, В. Друзд. Призерами номінації *#teenlit* (тексти для підлітків) стали М. Сновида та Д. Ратушний. Авторів найкращих творів нагороджено річними абонементом від Мистецького Арсеналу та книжками видавництва *Pabulum*. Організатор конкурсу – ГО «Культурна ініціатива «Букмоль».

14–16 березня на Львівщині пройшов III Всеукраїнський форум військових письменників. Три десятки авторів – професійних військовослужбовців, провели низку зустрічей з читачами області. Зокрема учасники форуму побували у Миколаєві, Червонограді, Кам'янці-Бузькій, Бориславі, Сокалі, Яворові, Жидачеві та Буську. У програмі – презентації книг, неформальне спілкування, благодійні акції та ярмарок.

4 березня в Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці імені В. Г. Короленка відбулись урочистості з нагоди вручення обласної літературно-мистецької премії імені Леоніда Глібова. Серед лауреатів: Л. Ткач за книгу поезій «Мить життя», Л. Студьонова за книгу «Чернігівські силуети», А. Ролік за книгу перекладів з німецької «Микола Гоголь в німецькій науковій та художній літературі. Антологія», П. Юрик за книгу байок «Городні дебати». Відзначено також бандуриста, викладача Чернігівської школи мистецтв М. Медведєв за активну участь у популяризації українських народних пісень. Премію у 2002 році заснували міське громадське об'єднання Літературна спілка «Чернігів» і редколегія журналу «Літературний Чернігів».

3 березня в Ужгороді майстрів слова нагороджено літературною премією «Дебют Закарпаття». Від 2007 року письменники О. Гаврош, С. Федака, М. Рошко та заступник декана філологічного факультету Ужгородського національного університету О. Хававчак, обирають серед молодих літераторів двох лауреатів. «Дебют Закарпаття 2019–2020» отримали Ж. Хома за дитячу книжку «Маленькі історії Дарчика та Міккі» та В. Лавер за збірку моторошних оповідань «В тіні Ердега». Меценатом премії виступив Міжнародний благодійний фонд імені Івана Чендея.

Цього ж дня в рамках відзначення 90-ї річниці від дня народження українського поета та письменника Леоніда Тендюка у його рідному селі Володимирівка на Кіровоградщині за ініціативи Катеринівської об'єднаної територіальної громади й обласної організації Національної спілки письменників України засновано Всеукраїнську літературну премію імені Леоніда Тендюка «Експедиція». Вона покликана заохотити українських авторів до написання книг пригодницького жанру. Перших лауреатів буде названо наступного року в день народження Л. Тендюка.

Інтернет-магазин бізнес-літератури *kniga.biz.ua* започаткував премію *KBU AWARDS*, яка відзначатиме українських авторів за найкращі книжки про розвиток бізнесу і особистісне зростання. До шорт-листа премії увійшло більш як два десятки книг. Переможці обиратимуться за результатами онлайн-голосування читачів та оцінки журі. Ініціативу підтримали, зокрема, Інститут української книги, благодійний фонд «Бібліотечна країна», видавництва «Наш Формат», «Фоліо», «BookChef» та «Vivat». Крім того, за підтримки благодійного фонду «Бібліотечна країна» *KBU AWARDS* проводить акцію поповнення бібліотек України сучасними книгами для розвитку. Обрані на конкурсних засадах книгозбірні вже отримали сотні примірників таких книг, як: «Бесіди майстра Хай Тао про стратегію» В. Пекаря («Фоліо»), «Простими словами. Як розібратися у своїх емоціях» М. Лівіна, І. Полудьонного («Наш Формат»), «Успішний

керівник. 50 перевірених інструментів на кожен день» Є. Бондаренка (*Balance Business Books*), «Якщо стрибнули, то гребіть» О. Гуцал («Корпоративні медіа. Вейсберг та партнери»), «Чути українською» О. Дубчак («Віхола») та інші.

Бібліотечна справа. Читання

26 березня Український інститут книги організував онлайн-презентацію Стратегії розвитку читання на 2021–2025 роки «Читання як життєва стратегія», розроблення якої ініціювало Міністерство культури та інформаційної політики України. Програма передбачає: створення конкурентоспроможного книжкового ринку в Україні; надання доступу читачу до легальної літературної продукції на всій території України; підвищення статусу книгочитання в державі. У заході взяли участь: міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, генеральний директор Директорату з питань гуманітарної політики Офісу Президента України В. Селега, начальниця відділу стратегічної роботи та аналітики Українського інституту книги І. Батуревич, президент Української асоціації видавців та книгорозповсюджувачів О. Афонін, директорка Науково-технічної бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського, президентка ВГО Українська бібліотечна асоціація О. Бруй та інші. Модераторка презентації – директорка Українського інституту книги О. Коваль.

З метою популяризувати та зробити доступною вітчизняну книгу, Український інститут книги запустив «Українську цифрову бібліотеку». Це безплатний мобільний додаток на базі *Android*, який пропонує користувачам легальні електронні книги від українських видавців у 29-ти жанрово-тематичних категоріях.

Аудіопроект «365 казок на ніч» від Українського інституту книги та медіасервісу *MEGOGO* переміг у номінації «Колаборація року» премії *X-Ray Marketing Awards*. Казки доступні до прослуховування на *YouTube*-каналі Українського інституту книги та у додатку для смартфонів *MEGOGO Audio*. Премія онлайн-медіа *MMR* та бізнес/медіа бюро *ekonomika+* щорічно відзначає найкращі українські проекти у сфері маркетингу та комунікацій.

Цього року Всеукраїнський тиждень дитячого читання розпочався 23 березня урочистостями у Чернігові на базі обласної бібліотеки для дітей. На захід завітали генеральна директорка Національної бібліотеки України для дітей А. Гордієнко, представники місцевої влади та громадськості, чернігівські письменники Н. Галковська, О. Конечна, М. Бордонос, В. Буденний. Свої відеопривітання для читачів надіслали міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко і його заступниця Л. Петасюк. Цього дня Національна бібліотека України для дітей провела на *zoom*-платформі телеміст «КОЛО читання. Книга єднає країну!» за участі авторів, видавців, читачів і бібліотекарів, а також розпочала на своєму сайті Всеукраїнську акцію «Онлайн-читання дитячих письменників «З книгою у майбутнє». Упродовж тижня в дитячих бібліотеках країни пройшли в різних форматах, а нині це здебільшого онлайн, Національні читання під гаслом «Книга єднає країну». Нагородження лідерів цієї програми

відбулося 2 квітня, у Міжнародний день дитячої книги, під час шоу «Бібліотечний тріумф!».

3 березня виповнилося 155 років від заснування першої публічної бібліотеки в Києві. Зараз це Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. З нагоди ювілею у книгозбірні проводився День відкритих дверей, упродовж якого відвідувачі мали можливість безплатно оформити тимчасовий реєстраційно-обліковий документ, скористатися послугами Інтернет-центру, а також замовити екскурсію історичною будівлею на вулиці М. Грушевського.

Різними бібліотечними заходами відзначено такі ювілеї українських письменників, як 210-річчя А. Могильницького, 140-річчя В. Бирчака, 140-річчя М. Підгірянки, 130-річчя О. Слісаренка, 125-річчя Ю. Гедзя, 120-річчя В. Безпалого, 120-річчя П. Байдебури, 110-річчя Л. Дмитерка, 110-річчя І. Калянника, а також 440-річчя нідерландського письменника П. Гофта, 300-річчя англійського письменника Т. Смолетта, 230-річчя польського поета, публіциста К. Бродзінського, 170-річчя кримськотатарського та тюркського письменника І. Гаспринського, 150-річчя німецького письменника Г. Манна, 140-річчя французького письменника Р. Мартена дю Гара, 110-річчя американського письменника Т. Вільямса, таджицького письменника А. Пірмухаммада-заде Дехоті, білоруського поета О. Зарицького та осетинського письменника Г. Дзугаєва, 85-річчя перуанського письменника М. Варгаса Льяоси.

Просвітництво

31 березня Український інститут національної пам'яті запустив новий онлайн-ресурс «Архів усної історії». Це перший в Україні політематичний архів усних спогадів, який надає вільний доступ до зібраних відео- та аудіоінтерв'ю. Збір свідчень про різні події новітньої історії, зокрема Революцію гідності та сучасну російсько-українську війну, інститут розпочав навесні 2014 року. Загалом вдалося зібрати в архіві понад 1600 інтерв'ю різної тематики, в тому числі записів, здійснених іншими установами, організаціями та приватними дослідниками й переданих інституту для зберігання та оприлюднення. Партнерами Українського інституту національної пам'яті у створенні та наповненні ресурсу є Фонд збереження історії Майдану, Національний музей Революції гідності, Архів національної пам'яті, Українська асоціація усної історії, Центр дослідження визвольного руху, Центр усної історії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Український центр культурних досліджень презентував проєкт «Гастро-спадщина України: традиції гостинності та культура приготування страв», який складається з вебресурсу, гастрономічної мапи та гастроенциклопедії. Мета проєкту – відкрити світу багату та різноманітну кулінарну історію України, познайомити туристів із унікальними рецептурами приготування традиційних національних страв у різних регіонах країни.

Громадська організація «Криголам» разом із благодійним фондом *Zagoriy Foundation* створили мультфільм про українських меценатів – подружжя Богдана і Варвару Ханенків. Загалом знято п'ять анімаційних роликів в рам-

ках медіа-проєкту «Історія небайдужих», мета якого показати благодійність як давню українську традицію. Кожну серію намальовано в стилі українського художника, сучасника головного героя. Для Варвари та Богдана Ханенків обрано стиль школи Михайла Бойчука – художника-монументаліста ХІХ – початку ХХ століття, засновника самобутньої школи українського мистецтва. Мультфільми можна подивитися на сайті *#ШоТам*, а також у соцмережах.

Аматорство

2 березня у вінницькій галереї «Арт-шик» відкрито фінальний вернісаж за результатами Міжнародного дитячого проєкту «Малюємо літо». На конкурс, який у форматі онлайн розпочався минулого року, надійшло більш як пів тисячі дитячих малюнків. Номінантами стали близько сотні робіт юних художників з України, Вірменії, Болгарії, Німеччини та Туреччини. Ініціатор проєкту – н. х. України В. Козюк.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 40. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12